ਵਿਜਯਾ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ

(2022 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1573)

ਸਤੰਬਰ 15, 2022

[ਸੂਰਜ ਕਾਂਤ ਅਤੇ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 -- ਸ.32, 157 -- ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦਾ ਕੋਡ ਸ. 164 -- ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬਿਆਨ -- ਪੀੜਤ ਬਚ ਗਿਆ -- ਸ.164 ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ -- ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਖਾਧਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ 10 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ -- ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ -- ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ -- ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਚ ਗਈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਬੱਚੀ ਮਰ ਗਈ -- ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਦੱਸਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸ. 302 ਅਤੇ 309 ਅਧੀਨ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਹੋਇਆ -- ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਤੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ1) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਸੁਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ5), ਦੋਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਏ -- ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸ. 304(i) ਅਤੇ 309 ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ -- ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ -- ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਥਿਤ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰ.ਸੀ. ਦੇ ਸ. 164 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ -- ਫੈਸਲਾ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਹੈ -- ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਬਿਆਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਲਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਸ਼ਹਿਦ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਗਹਿਣੇ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਜੋ ਇਹ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਰੀ ਕਰ ਗਏ ਸਨ -- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਖਾਧਾ ਸੀ -- ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ (ਪੀਡਬਲਯੂ1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ5) ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧੀ ਮੋੜ ਲੈਣ ਨਾਲ --

ਨਾਲ ਹੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਉਸ ਦੇ ਪੀਡਬਲਯੂ1 ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਜਨਮੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ -- ਇਹ ਇੱਕ ਉਚਿਤਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ – ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਝ ਵਿਵਾਦਤ ਮੁੱਦੇ ਸਨ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ – ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਪੁਰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 1 & 5, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਤੀ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਸੁਰ, ਦੋਵੇਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਵ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। [ਪੈਰਾ 12]

2. ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ, ਓਡੀਆਵਿਲਾਈ, ਖਾਧਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੁਝ ਧੁੰਦਲਾਪਨ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਬਿਆਨ 11.10.2012 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਲਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਸ਼ਹਿਦ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਗਹਿਣੇ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਜੋ ਇਹ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਰੀ ਕਰ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਖਾਧਾ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ। ਬਹਿਰਹਾਲ, ਇਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਚਾਈ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਅਸਰ ਪਾਇਆ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਰੋਧੀ ਮੋੜ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਬੀਜ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 14 & 15]

3. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਧਿਆਨ ਕੇਵਲ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਸਕਰਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਸਕਰਣ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਈਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਰਦਾਰ ਨਿਆਇਕ ਮਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 & ਪੀ.ਡਬਲਿਊ5 ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਖੜਾ ਸੀ ਉਹ ਉਲਟ ਗਿਆ ਪਰ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜੋ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਅਟੱਲ ਰਿਹਾ, ਉਸ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੀ ਕਿ ਕੇਵਲ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ8 ਹੀ ਅਭਿਯੋਗ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ5 ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਉਂ ਹੋਏ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਜਬੂਰ. ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਛੁੱਕ ਗਵਾਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਾਰਨ ਕਿਉਂ ਹੈ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਗਲਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਬਿਆਨ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਜਨਮੇ ਦੇ ਦੁਖਦਾਈ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ. ਇਹ ਇੱਕ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਸ ਸੂਖਮਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜੋ ਵਾਜਬ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਅਜੀਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸਾਡੀ, ਬੈਰਲ ਦੇ ਤਲ ਨੂੰ ਖੁਰਚਣ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸੇ ਨਾੜੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੁਕਵਾਂ ਹੱਲ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 17-21][375-H; 376-ਏ- ਜੀ]

ਰਾਮਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (1999) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 30 : [1999] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 519; ਐਸ. ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਰਾਜ, (2010) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 233 : [2010] 9 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 356; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਗੀਰਥ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (1999) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 96 : [1999] 3 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 529; ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. v. ਵੀਰ ਸਿੰਘ (2004) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 117 : [2004] 1 ਪੂਰਕ. ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 790 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2004] 1 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 790 ਪੈਰਾ 7 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1999] 3 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 519 ਪੈਰਾ 8 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2010] 9 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 356 ਪੈਰਾ 8 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1999] 3 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 529 ਪੈਰਾ 16 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2022 ਦਾ 1573

ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 19.03.2019 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 257 ਦਾ 2017.

ਸਨਗਮੁਥੁ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਵਾਈ. ਅਰੁਣਾਗਿਰੀ, ਐਮ. ਪੀ. ਪਾਰਥੀਬਨ, ਹਾਰਦਿਕ ਗੌਤਮ, ਰਘੁਨਾਥਾ ਸੇਤੁਪਤੀ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ.

ਡਾ. ਜੋਸਫ ਅਰਿਸਟੋਟਲ ਐਸ., ਮਿਸ ਨੂਪੁਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼ੋਭਿਤ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ, ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਮਹਾਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਜਵਾਬੀ ਲਈ.

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਸੂਰਜ ਕਾਂਤ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਡੀ-ਫੈਕਟੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮਨੀ @ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। ਅਲੀਮੁਥੁ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਗਭਗ 2 ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮਿਲਿਆ ਇੱਕ ਧੀ ਨਾਲ. ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਏ ਸਨ, ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਾਨ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਚੀਜ਼ ਖਾ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਓਡੇਉਵਾਂਥਲਾਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ 10 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਤੀ, ਅਰਥਾਤ, ਡੀ-ਫੈਕਟੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਨੇ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੰਮ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ 10-10-2012 ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਬੇਹੋਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਨਯਾਗਾ ਮਿਸ਼ਨ ਹਸਪਤਾਲ, ਸਲੇਮ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ 13-10-2012 ਨੂੰ ਬੱਚੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਕਥਿਤ ਮਰਨ ਘੋਸ਼ਣਾ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਪੀ-20') ਸੀ। 11-10-2012 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 13) ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬਚ ਗਿਆ. ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ 'ਕੋਡ') ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302 ਅਤੇ 309 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ.

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਗ ਪਾਸੋਂ 14 ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 23 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

4. ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ, ਨਾਮੱਕਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 304(1) ਅਤੇ 309 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ

ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304(1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 5,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾ ਭੁਗਤਣ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣੀ ਪਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 309 ਅਧੀਨ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 1,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਕਾਂ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:-

"10. ਸਮੁੱਚੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ ਸਾਬਕਾ.ਪੀ20 ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 2 ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੇਟ ਦੇ ਦਰਦ ਕਾਰਨ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਧਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿੱਤਾ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਧਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.8 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ, ਸੇਲਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।"

11. ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੌਰਾਨ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਫ਼ਜ਼ੀ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹੀ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਬਕਾ.ਪੀ20 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.8 ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਨਿਸ਼ਕਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਜਯਾ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਦਿੱਤਾ।"

6. ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਉੱਠਣ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਥਿਤ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 'ਪੀ20') ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਵੀ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ?

7. ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੀਵਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਵੀਰ ਸਿੰਘ (2004) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 117 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"5. ਇਹ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ ਦਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜੀਵਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਸਬੂਤ ਐਕਟ') ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਇਹ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 157 ਅਧੀਨ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 155 ਅਧੀਨ ਖੰਡਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

8. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਰਥਾਤ (i)"ਰਾਮਪਾਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (1999) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 30 ਅਤੇ (ii)"ਐਸ. ਅਰੁਲ ਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਰਾਜ, (2010) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 233.

9. ਰਾਮਪਸਾਦ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਤੋਂ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਸ.52 ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਮੌਤ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਕੈਸੇਟ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਜੀਵਿਤ ਹੈ ਇਹ ਕੇਵਲ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹੇਗਾ।"

10. ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਐਸ. ਅਰੁਲ ਰਾਜਾ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ:

"40. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਰਾਵਣ ਭਦਾਜੀ ਭੀਰਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ (2002) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 56 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਜੀਵਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮਰਣ ਪੂਰਵ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਖਤ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

"41. ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ: ਕੀ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇਕਾਰਜਾਤੀ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਨਿਆਇਕ ਇਕਾਰਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?"

"42. ਅਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ A1 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਾਰਜਾਤੀ ਦੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਬਹੁਤ ਅਸਪ□ਟ ਹਨ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ।"

"43. ਧਾਰਾ 164 ਸੀਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇਕਾਰਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਲੈਣ ਲਈ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਵੈਚਛਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਧਮਕੀ ਜਾਂ ਜਬਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਲੋਕ ਨਾਥ ਦੱਤਾ & ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ (2007) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 230 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"87. ਇਕਾਰਜਾਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕਾਰਜਾਤੀ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉੱਚ ਨਿਆਂਕਾਲਿਆ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਲਈ ਆਧਾਰ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁ□ਟ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ:

(i) ਇਕਾਰਜਾਤੀ ਦੀ ਸਵੈਚ੍ਛਾ; (ii) ਇਕਾਰਜਾਤੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ; (iii) ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ।"

"11. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦੋ-ਗੁਣਾ ਹੈ: i) ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ, ਬਲਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਕਾਰਜਾਤੀ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ii) ਕੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਬੂਤ ਹਨ।"

"12. ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 1 & 5, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਤੀ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸੱਸੁਰ- ਏ ਵੀਰੋਧੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਅੰਤਤੋਗਤਵਾ, ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਵ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ।

13. ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਂਸਲ, ਸ੍ਰੀ ਐਸ. ਨਾਗਮੁਥੂ ਨੇ ਜੋਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਮੋੜ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਇਕੋ ਆਧਾਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਥਿਤ ਐਲਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇਲਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਡਾਕਟਰ, ਪੀਡਬਲਿਊ8 ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਪੀਡਬਲਿਊ8 ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਖਾਲੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਇੱਕੋ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਖਾਧਾ ਸੀ।

14. ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਅਸਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੁਝ ਧੁੰਦਲਾਪਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ

ਨੇ ਓਡੁਵਾਂਥਾਈ ਖਾਧੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ 11.10.2012 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਲਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਸ਼ਹਿਦ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਗਹਿਣੇ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਜੋ ਇਹ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਚੁਰਾ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਰਵੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਓਡੁਵਾਂਥਾਈ ਖਾਧੀ ਸੀ।

15. ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੱਚਾਈ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ। ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਮੋੜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਬੀਜ ਬੀਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ.

16. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਦੇ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ "ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ"। ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿ. ਭਗੀਰਥ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (1999) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 96 ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ "ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ" ਦੇ ਰੂਪਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

“10. ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, "ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ" ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਸੋਚ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਜੱਜ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਯਕੀਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

11. ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਵਾਰਟਨ, ਜੋ ਕਿ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਲੇਖਕ ਹੈ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ "ਵਾਰਟਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸਬੂਤ" ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਐਲਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ (ਪੰਨਾ 31, ਖੰਡ I ਦੇ 12ਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ):

"ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ" ਦੇ ਵਾਕ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਰੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਉਦ੍ਧ□ਤ ਜਾਂ ਅਨੁਸਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਸ਼ਾਅ ਨੇ ਵੈਬਸਟਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: "ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੰਭਵ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਸੰਭਵ ਜਾਂ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸੰਦੇਹ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ, ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੂਰੀ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸੱਚ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਯਕੀਨੀਅਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।"

12. "ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ" 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਇੱਕ ਟ੍ਰੀਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਜੋ ਐਚ.ਸੀ. ਅੰਡਰਹਿੱਲ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ,

ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਪੰਨਾ 34, ਖੰਡ । ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ):

ਸੰਦੇਹ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਈਮਾਨਦਾਰ, ਸਮਝਦਾਰ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ, ਸੱਚ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਰਦਾਰ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸੰਗਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਮਨੋਰਥ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਮਨੋਰਥ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸੰਦੇਹ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਕਲਪਨਾ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਯਕੀਨ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

17. ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਸਿਰਫ ਸੰਦੇਹ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਸਕਰਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਬਲਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸੰਸਕਰਣ ਜੋ ਇੱਕ ਈਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਰਦਾਰ ਨਿਆਇਕ ਮਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ1, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

18. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ5 ਦੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਖੜਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਲਗਭਗ ਅਯੋਗ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਅਗਾਂਹ ਵਧਾਇਆ ਕਿ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਅਟੱਲ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੀ ਕਿ ਕੇਵਲ ਪੀਡਬਲਯੂ8 ਹੀ ਅਭਿਯੋਗ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ।

19. ਪੀਡਬਲਯੂ1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ5 ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਨੇਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਹੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬਰੀਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਵ ਕਿਉਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਲਏ ਗਏ ਸਨ।

20. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਉੱਤੇ ਨਾ ਤੋ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਤੱਥਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੀਏ। ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਇਹ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਪੀਡਬਲਯੂ1 ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਜਾਰੀ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਜਨਮੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦੁਖਦਾਈ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੀਕੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਉਚਿਤ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

21. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਾਂਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਨਿਆਇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਜੋ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

22. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 27-4-2017 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 19-3-2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ ਦੋਵੇਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

23. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 13-8-2020 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਸਥਾਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ 16-10-2020 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਗਈ, ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅੰਕਿਤ ਜੁਆਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਰਾਹੁਲ ਰਾਠੀ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate